

[Lange.]

dette Spørgsmaal, idet man vel kan gaa ud fra, at Planerne om Republikken i hvert Fald foreløbig er lagt paa Hylden.

I den Udtalelse, der fremsattes i Forfatningskommissionen den 20. Januar 1938 paa den konservative Rigsdagsgruppes Vegne, udtales:

„Det konservative Folkeparti maa mene, at Bevarelsen af et Tokammersystem i Forfatningen er en folkelig og demokratisk Garanti over for Ensidighed og Yderligheder.“

Denne Opfattelse er stadig vor. Der peges her ikke alene paa, at det parlamentariske System i Danmark altid har hvilet paa Tokammersystemet, byggende paa Hensyntagen til Befolkningens forskellige Dele, men der peges ogsaa paa, at Udviklingen ude i den store Verden har vist, at Tokammersystemet bedst har kunnet sikre den rolige Udvikling, har hindret den store Omvæltning i Styreform. Og i intet Land med Tokammersystem hører man i Tiden om Bestræbelser for at ombytte dette med Etkammer. Nu siger man ganske vist, at man gennem det foreliggende Forslag har søgt at forene Et- og Tokammersystemet, men dette er naturligvis umuligt, og Forslaget kan kun betragtes som et Etkammersystem, selv om det er blevet et lidt indviklet Etkammersystem.

Jeg skal ikke drage den gode Mening, man har haft med Indførelsen af det saakaldte Rigsting, i Tvivl, men jeg føler mig overbevist om, at man ikke ved denne Ordning kan løse Tokammerforfatningens Opgaver. Man har været saa ivrig efter at hindre en forskellig politisk Sammensætning af de to Afdelinger af Rigsdagen, at Rigstinget bliver en ekstra Reserve for det rene Flertalsstyre. Betegnende i saa Henseende er de Beregninger over Resultatet af Valgene paa Grundlag af Folketingsvalget i 1935, der har været foretaget, Beregninger, der viser, at det store Parti, Socialdemokratiet, der manglede 7 Mandater i at faa Flertal i Folketinget, vilde have faaet rent Flertal i Rigstinget. Nu ved jeg godt, at man gennem Valgloven har søgt at bøde herpaa ved at indføre en anden Beregningsmaade ved Fordelingen af Mandaterne, men selv efter dette vil man ikke kunne undgaa, at det store Parti, altsaa i Øjeblikket Socialdemokratiet, i den lille Forsamling, valgt ved to Fordelinger, maa blive stærkere end i Folketinget. Rent politisk vil Rigstinget saaledes ikke blive den folkelige og demokratiske Garanti over for Ensidigheder og Yderligheder, som der er peget paa i den

konservative Rigsdagsgruppes Henvendelse til Forfatningskommissionen af 20. Januar 1938.

Bygger man paa, at Rigstinget vil faa et Særpræg i Kraft af den Personlighedstype, der tilføres Afdelingen gennem Valg paa de saakaldte Landslister, tror jeg ogsaa, man vil blive skuffet, selv om jeg naturligvis heller ikke her tvivler om den gode Hensigt. Dette at Vælgerne ingen Indflydelse har paa Udpegningen af Halvdelen af Rigstingets Medlemmer, men at disse vælges af ganske faa Mennesker, kan give Anledning til Vilkaarlighed og Misbrug fra Organisationernes Side. Og selv om man kan haabe, at dette vil undgaa, kan der næppe tvivles om, at det vil give Anledning til Mistillid og Utilfredshed hos Vælgerne.

Man har sagt, at man gennem Landslisterne bl. a. vil søge at faa den Repræsentation for Erhvervslivet, som er vanskelig at tilføre Rigsdagen gennem Folketinget, hvortil Adgangen gaar gennem en politisk Agitation, i hvilken en Række ellers for Lovgivningsarbejdet ønskelige Kræfter ikke vil eller ikke kan deltage. Men naar efter det nye Grundlovsforslag 175 af Rigsdagens 210 Medlemmer skal vælges paa samme Maade som ved de nuværende Folketingsvalg, er Adgangen for de nævnte Personer jo ikke særlig stor.

Ser man nu paa, hvilke Muligheder der er for en rimelig Repræsentation for Erhvervslivet i Rigstinget, saa regner jeg med efter det nuværende politiske Styrkeforhold, at Socialdemokraterne vil kunne vælge 17 à 18 af Landslistens Medlemmer. Det vil sige, at den Side af Erhvervslivet, som repræsenteres af Fagforeningerne, vil kunne faa en meget stærk Repræsentation, og det føler jeg ingen Grund til hverken at forbavses eller forarges over — det er efter min Mening en naturlig Følge af Ordningen. Men regner man saa med, at f. Eks. Venstre og Konservative vil kunne vælge hver 5 à 6 Medlemmer, og at der, som der har været talt om, maaske lovet, gennem Landslisterne skal skaffes Repræsentation for Universitet, Kirke, Skole, Hær, Flaade og Erhvervslivets højst forskelligartede Interesser, kan man ikke benægte, at den Side af Erhvervslivet, som repræsenteres af Lederne og Indehaverne af Landets Erhvervsvirksomheder, ingen Udsigt har til at naa en nogenlunde ligelig Repræsentation i Forhold til Fagforeningerne, skønt deres Betydning for den erhvervsmæssige og økonomiske Udvikling i Landet dog ingenlunde er mindre.

Hvad angaar den Repræsentation, som